

LONGYEARBYEN
LOKALSTYRE

PROSJEKT

NÆRINGSVENNLIG
LOKALSTYRE

Fagrapport fra
gjennomført forstudie

September 2022

Hilde Svenning, KUPA

Prosjektleder

Innhold

1.	Innledning.....	1
1.1	Bakgrunn.....	1
1.2	Prosjektet «Næringsvennlig lokalstyre»	2
1.3	Eierskap og organisering.....	3
1.4	Prosjekt mål	3
2	Gjennomføring av forstudien.....	5
2.1	Prosjektplan	5
2.2	Metode	5
2.3	Spørreundersøkelse ansatte i administrasjon.....	6
2.4	Spørreundersøkelse politikere.....	7
2.5	Spørreundersøkelse næringslivet.....	8
2.6	Individuelle intervjuer	9
3	Resultat.....	10
3.1	Avgrensning	10
3.2	Oppsummering datainnsamling.....	10
4	Anbefalinger	13
4.1	Revidering av LLS planverk – spesielt strategisk næringsplan	13
4.2	Styrke kommunikasjon, kunnskap og samhandling på tvers	14
4.3	Boligsituasjonen/bolyst	14
4.4	Interne forbedringsområder i lokalstyre	15
4.5	Tiltak som bearbeides videre administrativ.....	15
4.6	Styringsgruppens anbefaling (etter møte).....	15
5.	Videreføring i forprosjekt og organisering av arbeidet.....	16

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Satsingen «Næringsvennlig Kommune» er et anbefalt verktøy for kommuner og da spesielt omstillingskommuner. Prosjektet er utviklet av Innovasjon Norge.

Longyearbyen lokalstyre er virksomheten som styres av det folkevalgte politiske organet lokalstyre, inkludert politiske underutvalg med tilhørende administrasjon, tilsvarende en fastlandskommune.

Ansvar og virkeområde til Longyearbyen lokalstyre er hjemlet i Svalbardlovens 5te kapittel. Planområdet til Longyearbyen lokalstyre er på cirka 260 km². Innenfor dette området forvalter Longyearbyen lokalstyre sin virksomhet i tråd med Svalbardloven, Svalbardmiljøloven og Svalbardmeldingen (Meld.St. 32 2015-2016). Med hensyn til det offentlige næringsutviklingsarbeidet, er også regjeringens strategi for innovasjons- og næringsutvikling på Svalbard førende for Longyearbyen lokalstyre sitt arbeid med tilrettelegging for lokal bærekraftig verdiskapning og sysselsetting. Fremtidig næringsutvikling og tilrettelegging for næringsutvikling må derav skje innenfor de rammene av de norske målene i Svalbardpolitikken.

Ansvar og forvaltning som utøves av Longyearbyen lokalstyre skiller seg på noen områder ut fra virksomheten til fastlandskommunene. Plansystemet i Svalbardmiljøloven er et nivå. For øvrig har fastlandskommuner ansvar for helse & omsorg, noe som ikke er gjeldende for Longyearbyen lokalstyre. Innenfor kommunal sektor på fastlandet er det utstrakt offentlig samhandling med fylkeskommunene og fylkesmannen. På Svalbard forholder Longyearbyen lokalstyre seg hovedsakelig til Justis- og beredskapsdepartementet og Sysselmasteren på Svalbard.

En rekke lover og forskrifter gjelder dessuten ikke for Svalbard med mindre det er spesifisert at loven også er gjort gjeldende for Svalbard.

På tross av skillelinjene mellom fastlandskommunene og Longyearbyen lokalstyre så er metodikken utviklet i satsningen "Næringsvennlig kommune" egnet for bruk av Longyearbyen lokalstyre.

Prosessen starter med en forstudie som skal omfatte analyse av lokalstyre sin forvaltning og service overfor næringslivet slik at konkrete tiltak kan iverksettes. Denne rapporten er resultatet av forstudien. Forstudien er første steg i det allerede igangsatte arbeidet med å få på plass en ny næringsplan for Longyearbyen. Å få på plass en ny næringsplan er det første oppdraget som er gitt i forbindelse med ansettelse av ny næringsjef i Longyearbyen.

Næringssjefen har bestilt prosjektet via Innovasjon Norge, og det ble utpekt prosjektleder Hilde Svenning, fra KUPA. Arbeidet har vært gjennomført i tett kontakt med en tverrfaglig styringsgruppe som består av politikere, administrasjon og tillitsvalgte fra Longyearbyen lokalstyre, samt representanter fra næringslivets bransjeorganisasjoner.

Longyearbyen lokalstyre har ikke en strategisk næringsplan. Lokalsamfunnsplanen er grunnlaget for Longyearbyen lokalstyre sin overordnede strategiske retning i samfunnsutviklingsarbeidet. Lokalsamfunnsplanen ble vedtatt av lokalstyre 10.05.2022.

Planstrategien legger opp til at Lokalsamfunnsplanen samspiller med temaplanene i Longyearbyen lokalstyre. Temaplanene angir strategisk retning, operative mål, tiltak og definerer ressursbruken og hvem som gjøres ansvarlig for målene og tiltak. Temaplanene gjelder for valgperioden (4 år).

Strategisk næringsplan er temaplanen skal beskrive Longyearbyens strategi, herunder visjoner, målsettinger og satsingsområder. Den skal videre gå nærmere inn på hvilke mål, tiltak og ressursbruk som planlegges å realisere. Planprogrammet til strategisk næringsplanen er under utarbeidelse og skal

etter planen vedtas av lokalstyre (høring-innspill-behandling). Det bemerkes via lokalstyre sine hjemmesider at en slik plan skal være «godt medvirket i næringslivet og befolkningen».

Per nå peker administrasjonssjefen, lokalstyre og samfunnet forøvrig på ulike behov og utfordringer:

- Mangel på boliger
- Behov for ny næringsstruktur på bakgrunn av nedleggelse av flere større hjørnesteinsbedrifter
- Mangel på idrettstilbud og arenaer for idrett og kulturtilbud
- Tekniske utfordringer knyttet til energiforsyning, vann- og avløp, herunder energiplan og vann- og avløpsplan
- Flere regelmessige møteplasser og arenaer for samhandling mellom lokalt næringsliv, stat, Longyearbyen lokalstyre og FoU-miljøer.

1.2 Prosjektet «Næringsvennlig lokalstyre»

«Næringsvennlig lokalstyre» skal motivere Longyearbyen lokalstyre til å utvikle en enda mer næringsvennlig organisasjon som kan bidra til å legge til rette de muligheter for næringsutvikling som Longyearbyen lokalstyre har. Praksis viser at vellykket næringsutvikling best vil skje dersom lokalstyre sin administrasjonen ser nytten av og legger til rette for et positivt samarbeid med næringslivet.

Lokalstyre sin forvaltning og tjenesteproduksjon er sammen med de nasjonale rammene for Svalbardpolitikken vesentlig for rammevilkårene til det lokale næringslivet. Derfor bør lokalstyre jobbe for kontinuerlig forbedring av sin forvaltning og serviceproduksjon overfor næringslivet.

I det følgende har NHO listet opp noen faktorer som kan kjennetegne en god vertskommune og derav danne grunnlag for å nominere kommunen som en «God vertskapskommune for næringslivet»:

Kommunen er samarbeidsorientert	Kommunen er aktiv overfor næringslivet	Kommunen er omstillingsdyktig
<ul style="list-style-type: none">• Kommunen og næringslivet har et godt samarbeid og kontinuerlig dialog.• Kommunen har plan og strategi for næringsutvikling• Kommunen har et godt samarbeid med andre kommuner, fylke, virkemiddelapparat, regional stat, næringslivsforeninger.• Næringslivet i kommunen har en aktiv rolle i lokal / regional samfunnsutvikling.• Det er et organisert samarbeid mellom næringsaktørene og kommunen	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen har et bevisst forhold til hvordan de skal jobbe sammen med næringslivet• Det er god kontakt mellom kommune og næringsliv, kommune og næringsliv kjenner hverandres behov• Kommunen legger til rette for at nye bedrifter og gründere kan etablere seg• Kommunen jobber aktivt med innovative og bærekraftige anskaffelser og leverandørutvikling	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen tar i bruk innovative grønne løsninger• Kommunen legger til rette for at næringslivet kan utvikle seg• Kommunen bidrar i viktig omstillingsarbeid for næringslivet, herunder grønn omstilling.

«Næringsvennlig lokalstyre» skal organiseres som et prosjekt ihht til Innovasjon Norges instruksjer.

Prosjektet består av 3 hovedfaser; forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt. Dette prosjektoppdraget omfatter gjennomføring av en forstudie.

Forstudien er en overordnet analyse av hvor godt lokalstyre sin tjeneste fungerer for næringslivet, i tillegg til identifisering av de viktigste forbedringspunkt i service og som aktør som næringsvennlig lokalstyre.

Forstudien startet vinter 2022 og vil avsluttes primo september 2022 med en rapport (denne) med forslag til forbedringsområder som videreutvikles i forprosjektet.

I **forprosjektfasen** skal prosjektet forberede og utarbeide detaljerte beskrivelser om hvordan en kan gjennomføre de vedtatte forbedringstiltak. I tillegg skal forprosjektet hjelpe lokalstyre med å innføre endringer som ikke behøver videre utredninger. Forprosjektet forventes gjennomført fra september 2022 til februar 2023.

I **hovedprosjektfasen** skal forbedrings/utviklingstiltakene gjennomføres i organisasjonen og bli en del av lokalstyre sitt driftssystem/organisasjon. Dette forventes gjennomført i 2023. Enkle forbedringsområder som vurderes å gi effekter iverksettes løpende.

1.3 Eierskap og organisering

Prosjekterier: Longyearbyen lokalstyre v/administrasjonssjef Arild Hammerhaug

Prosjektansvarlig: Lokalstyreleder, Arild Olsen

Styringsgruppe:

- Lokalstyreleder, Arild Olsen
- Leder av miljø- og næringsutvalget, Stein-Ove Johannesen
- Administrasjonssjef Arild Hammerhaug
- Næringssjef Lennarth Kvernmo
- Svalbard Næringsforening, Christian Skottun
- Utdanningsforbundet, Tone Løvberg
- NITO, Astrid Hedvig Torbjørnsen
- Visit Svalbard, Ronny Brunvoll

Prosjektleder: Ekstern konsulent Hilde Svenning, KUPA med støtte fra seniorrådgiver Ane-Marthe Sani og rådgiver Veronika Moan, KUPA

Prosjektgruppe:

Medarbeidere i lokalstyre fra berørte arbeidsområder. Enhetsleder stiller selv, eller bidrar med å peke ut ansatte fra:

- Teknisk
- Oppvekst
- Økonomi
- Tillitsvalgt(e)

1.4 Prosjektmål

Effektmål:

*At eksisterende og nytt næringsliv får **gode rammevilkår** for bærekraftig vekst og utvikling gjennom målrettet **tilrettelegging og god service**. Dette skal skje ved at Longyearbyen lokalstyre sin evne til å **arbeide utviklingsrettet** styrkes.*

Resultatmål hovedprosjektet:

Å styrke Longyearbyen lokalstyre som tilrettelegger og samarbeidspartner for lokalt næringliv.

Herunder gjennomføre tiltak som bidrar til:

- ✓ At **næringslivets tilfredshet** med lokalstyre sin service forbedres
- ✓ Å etablere **strukturer for samarbeid** mellom lokalstyre og næringsliv
- ✓ At **kontinuerlig forbedring** på området blir en integrert del av lokalstyre sin drift

Resultatmål forstudie:

- ✓ Å **kartlegge** hvor godt de funksjonene lokalstyre har ovenfor næringslivet fungerer
- ✓ **Identifisere** de viktigste forbedringsområdene service fra lokalstyre og samhandling med

- næringslivet
- ✓ **Anbefale** organisering og gjennomføring av videre arbeid i et **forprosjekt**

Prosjektet vil omfatte tre typer oppgaver som lokalstyre har i dag:

- ✓ **Lokalstyre sine forvaltningsoppgaver/tjenester som næringslivet er direkte brukere av.** I første rekke omfatter dette alle plan- og tekniske saker, kommunen sitt ordinære næringsarbeid samt salg/utleie/klarering av næringsareal.
- ✓ **Lokalstyre sin samhandling med næringslivet i næringspolitiske spørsmål.** Dette dreier seg om politikerne sitt engasjement i næringssspørsmål, hvordan lokalstyre involverer næringslivet i ulike planprosesser osv.
- ✓ **Lokalstyre sine tjenester til innbyggerne (skole, helse, kultur, barnehager osv.).** På disse områdene skal prosjektet bare avdekke næringslivet sin generelle tilfredshet med tjenesten, og om det er åpenbare behov for forbedringer sett fra næringslivet sin side.

Prosjektet vil kunne ta tak i ulike typer forbedringstiltak, fra forhold som bare gjelder en enkel avdeling til mer omfattende endringer/utviklingstiltak for hele lokalstyre.

Avgrensning av oppdraget

Prosjektet går ut på å konkretisere hva lokalstyre kan gjøre for å bli mer næringsvennlig. Prosjektet omfatter ikke hva næringslivet selv må gjøre for å bli bedre.

Kommentarene/analysen har fokus på forbedringsområder og i mindre grad områder som fungerer godt og tilfredshet er bra.

2 Gjennomføring av forstudien

2.1 Prosjektplan

Prosjektplanen er utarbeidet etter PLP og godkjent av styringsgruppen. Opprinnelig framdriftsplan:

	Hovedaktivitet	Viktige oppgaver	Resultat	Ressur s
00	Avklare mandat og forankring	Presentere problemstilling Forslag til prosjektorganisasjon	Roller og ansvar akseptert hos eiere. Mandat utarbeidet Prosjektorganisasjon etablert	2 (PL/PA)
01	Planlegge forstudien	Avklare omfang Utarbeide prosjektplan Skaffe aktuelle p-ressurser	Prosjektplan godkjent	1 (PL)
02	Gjennomføre kick-off og dok.innsamling	Planlegge og gjennomføre oppstartseminar Generell informasjon	Aksept for hvordan forstudien skal gjennomføres.	2 PL/PM
03	Planlegge og gjennomføre web undersøkelser	Avklare hvem som skal spørres Gjennomgå mål for undersøkelsen Avklare med Innovasjon Norge Sende ut undersøkelsen, purre opp Vurdere svar Konkretisere hva som bør utdypes i intervju	Resultat fra undersøkelsen foreligger Liste over intervjupersoner utarbeidet	5 (PL)
04	Intervju og annen dokumentasjonsinnhenting	Gjennomføre 7-10 intervjuer for hver av gruppene næringsliv, politikere og ansatte	Resultat over aktuelle problemstillinger avklart	4 (PL)
05	Analyse og sammenfatning av forbedringspunkter	Innsamling og sammenfatning Konkretisere mål og forbedringspunkter	Forslag til forbedringer med målsettinger	2 (PL/PA /SG)
06	Prosjektledelse, avslutte forstudien	Utarbeid fagrapport Utkast til mandat og prosjektplan Forprosjekt Utarbeide presentasjonsmaterieell av resultat og forslag til videre arbeid Presentere for styringsgruppe/eier	Fagrapport m/vedlegg Presentasjon av resultat og forslag til videreføring gjennomført Forstudien avsluttet	2 (PL)

(PL = Prosjektleder , PA= prosjektansvarlig , PM= prosjektmedarbeider , SG = styringsgruppe)

2.2 Metode

Forstudien er gjennomført ved en elektronisk spørreundersøkelse etterfulgt av dybdeintervju.

Elektronisk spørreundersøkelse

Elektronisk spørreundersøkelse er distribuert via Questback til respondenter, men det bemerkes at Longyearbyen v/Visit Svalbard har distribuert lenke til spørreskjema for næringslivet. Dette innebærer at flere enn antall mottakere av spørreundersøkelsen for næringsliv er feil.

- ✓ Ansatte – 20 spørsmål til totalt 202 personer
- ✓ Politikere - 19 spørsmål til totalt 52 personer
- ✓ Næringsliv – >200 spørsmål til totalt 80 personer

Aktuelle adressater er gitt av lokalstyre og næringsforeningen.

Undersøkelsen ble sendt ut 11.04.2022 og avsluttet 17.05 2022. Det ble i perioden sendt 3 purringer.

Intervju

I mai/juni 2022 ble det gjennomført 26 personlige intervjuer med fordeling på ansatte, politikere og næringsliv.

Resultatet av intervjuene er implementert i oppsummeringer.

2.3 Spørreundersøkelse ansatte i administrasjon

Det var plukket ut totalt 202 ansatte til deltagelse i undersøkelsen. Det var stilt 20 spørsmål med tilhørende ulike påstander som omfattet:

- Hvor ofte har du kontakt med næringslivet og hvor mange bedriftsbesøk de siste to
- Påstander ang behandling av nærings saker
- Påstander ang saksbehandling i egen avdeling
- Andre forbedringsområder i kommunen
- Om næringspolitikk og politikernes forhold til det
- Samhandling politikk i nærings saker
- Samarbeid regionalt og med andre kommuner
- Opplevelser av næringslivet
- Vurdering av kommunens evne til samarbeid med næringslivet generelt
- Totalvurdering av kommunens næringsvennlighet
- Hva bør Longyearbyen lokalstyre gjøre for å videreutvikle seg som næringsvennlig lokalstyre
- Konkrete eksempler på hva som har bidratt til «mindre næringsvennlighet»

En oppsummering av svarene er som følger:

- 78 av 202 svarte – hvilket gir en svarprosent på 39%
- 41% har sjeldnere enn månedlig kontakt med næringslivet
- 50% har ikke besøkt bedrifter siste 2 år
- 42,3% av respondenter arbeider på teknisk avdeling/byggesak/planavdelig/energiverk/havn mens 32,1% arbeider innen oppvekst, kultur eller idrett.
- De ansatte oppgir å ha høy prioritet på behandling av saker(4.31 av 6.0), i tillegg til god og relevant kompetanse ift. Saksinnholdet (4.09 av 6.0)
- Noe lav score på tilstrekkelig tid (3,50 av 6.0) og klager på dårlig service (3.46 av 6.0)
- Lav score på tilbud om opplæring om næringslivets behov (2.56 av 6.0)
- Lav score på kjennskap til Longyearbyen lokalstyre sin næringspolitikk (2.67 av 6.0)
- Uklar rollefordeling når det angår Longyearbyens organisering av næringsarbeid (2.91 av 6.0)
- Lav score på kjennskap til eierskapsmelding i Longyearbyen (2.67 av 6.0), regjeringens strategi for innovasjons- og næringsutvikling på Svalbard (2.66 av 6.0) og Stortingsmelding om Svalbard (3.05 av 6.0)
- Høy svarprosent på «vet ikke» - kan henge sammen med antall respondenter fra oppvekst, kultur og idrett
- Potensiale for bedre samarbeid mellom Longyearbyen lokalstyre, Sysselmasteren og Departementene (3.22 av 6.0)
- Totalscore på næringsvennlighet på **3.66 av 6.0**

Hva kan lokalstyre gjøre for å bli mer næringsvennlig? De ansatte foreslår:

- **Rolleavklaringer:** Må avklares tydeligere roller og ansvarsområder i næringsarbeidet

- **Styrke opplæringen** av ansatte, spesielt når det gjelder næringslivets utfordringer og behov
- Opplæring innenfor lokale og nasjonale planer for Svalbard
- **Øke samarbeidet** mellom Longyearbyen lokalstyre og Sysselmesteren
- Etterstrebe **bedre samarbeid internt** når det gjelder næringslivssaker
- Etterse at det er **tilstrekkelig med fullmakter** i avdelingene
- **Etablere møteplasser** for lokale myndigheter og næringslivet
- **Forbedre hjemmeside** slik at denne inneholder oppdatert og utfyllende informasjon

2.4 Spørreundersøkelse politikere

Samtlige politikere i Longyearbyen, samt politiske ledere som ikke sitter i kommunestyret, er spurt. Totalt utgjorde dette 52 personer.

Det var stilt 19 spørsmål som omfattet:

- Tilhører respondenten posisjon eller opposisjon
- Generelt om næringspolitikk
- Vurdering av planverket til Longyearbyen lokalstyre
- Samarbeid regionalt og med andre kommuner
- Samarbeid mellom politikk og administrasjon i nærings saker
- Saksbehandling av næringspolitiske saker
- Opplevelse av næringslivet
- Lokalstyre sin interesse og forståelse av næringslivets behov
- Hvor god er Longyearbyen lokalstyre til å samarbeide med næringslivet generelt
- Lokalstyre sin evne til tilrettelegging og service overfor næringslivet
- Hva kan næringslivet bidra med for å gjøre Longyearbyen lokalstyre mer næringsvennlig

En oppsummering er som følger:

- 24 av 52 spurte svarte, hvilket utgjør en svarprosent på 46%. Majoriteten av respondentene representerer posisjon (69,6 vs 30,4%).
- Relativt lav prosentandel har svar «vet ikke»
- 58,3% av politikerne mener nærings saker er svært viktig for utvikling av Longyearbyen
- 54,2% har sjeldnere enn månedlig kontakt med næringslivet
- Nærings saker blir ofte forsinket som følge av den politiske behandlingen
- Relativt lav score på Longyearbyen lokalstyre sitt planverk (næringsplan 2,83, arealplan 3.23 og samfunnsdelen av lokalsamfunnsplanen 3.27 av 6 mulige)
- Lav score på samarbeid med fastlandet når det gjelder næringsutvikling (2.24 av 6.0)
- Lav score når det gjelder informasjonsflyt angående nærings saker og næringsutvikling (3.04 av 6.0) – man ser også at hele skalaen er brukt hvilket indikerer uenighet blant politikerne
- Lav score på Longyearbyen lokalstyre sitt tilbud om tilstrekkelig opplæring om næringslivets utfordringer (2,43 av 6,0)
- Både politikere og lokalstyre har forbedringspotensiale når det gjelder samarbeid med næringslivet og næringsforeninger
- Når det gjelder tilrettelegging og service ovenfor næringslivet er det behandling av **byggesaker** (1,92 av 6,0), **næringsareal** (2,61 av 6,0) og **næringsutvikling** (2,76 av 6,0) som gies dårligst score på
- Totalscore på næringsvennlighet på 3,0 av 6,0.

Hva kan **lokalstyre gjøre** for å bli mer næringsvennlig. Dette foreslår politikerne:

- Oppdatere planverk – viktig at prosessen er involverende, spesielt når det gjelder næringsplan

- Politikere må oppdateres bedre om nærings saker
- Tydeliggjøre rollefordeling mellom lokalstyre/administrasjon og politikere
- Redusere saksbehandlingstid
- Bedre samarbeid og kommunikasjon mellom politikere, lokalstyre og næringsliv
- Effektivisere og enten ansette eller leie inn kompetanse på kritiske områder
- Forbedre boligsituasjonen

2.5 Spørreundersøkelse næringslivet

Det antas at dette er den mest omfattende undersøkelsen og omfatter ledere av lokale aksjeselskap, selskap med delt ansvar og større selskap (nasjonal/internasjonalt) som opererer i Longyearbyen. Det ble i alt stilt over 200 spørsmål/påstander som bla omfattet:

- Type og størrelse på virksomheten
- Forventet utvikling av virksomheten (ansatte/omsetning/investering)
- Infrastruktur som utvikling for din bedrift
- Ulike forholds viktighet for utvikling av bedriften
- Tilfredshet med disse
- Vurdering av Longyearbyen lokalstyre sitt planverk
- Vurdering tilfredshet næringsareal
- Vurdering av saksbehandling av søknader vedr regulerings- og bebyggelsesplan
- Tilfredshet ang tilrettelegging næringsarealer
- Tilfredshet ved ulike tjenester i forbindelse med byggesak, oppmåling, fradeling
- Vurdering av tilfredshet ved kontakt med næringsavdelingen og landbrukskontoret
- Generell tilfredshet ang Longyearbyen lokalstyre sin satsing på næringsutvikling
- Samarbeid regionalt samarbeid
- Lokalstyre sin interesse og forståelse av næringsutvikling

Totalt har 47 av 80 svart på web-undersøkelsen, hvilket gir en svarprosent på 44%.

En oppsummering er som følger:

- Majoriteten av respondentene opererer innenfor **reiseliv, opplevelse- eller kulturnæring** (57,4%)
- De 3 viktigste infrastrukturene for næringslivets utvikling er **tilgang på bredbånd/fiber** (5,73 av 6,0), **transport og logistikk med fly til/fra fastlandet** (5,63 av 6,0) og **tilgang på boliger** (5,4 av 6,0)
- De 3 infrastrukturene næringslivet er minst fornøyd med er **tilgang på boliger** (2,33 av 6,0), **ladeinfrastruktur for elektriske kjøretøy** (2,57 av 6,0) og **stedsuavhengig kontorhotell for bedriftens besøkende/gjester mv.** (2,7 av 6,0).
- Totalscore på infrastruktur er 2,98 av 6,0.
- Lav score på Longyearbyen lokalstyre sitt planverk (næringsplan 2,53, arealplan 2,25, klima, miljø og energiplan 2,03 og beredskapsplaner 2,91)
- Lav score på tilgang på næringsareal og Longyearbyen lokalstyre sin langsiktighet i arealdisponering/eksisterende arealplan
- 59,6% av respondentene har behov for større næringsareal de neste 5-10 årene
- Lav totalscore når det gjelder byggesaksbehandling (2,06 av 6,0)
- Totalscore for tilfredshet med servicekontor, nettsider og informasjon fra Longyearbyen lokalstyre er på 3,13 av 6,0.
- Lav score på Longyearbyen lokalstyre sin kompetanse innen næringsutvikling (2,37 av 6,0) og kapasitet og ressurser innen næringsutvikling (2,26 av 6,0)
- Forbedringspotensiale når det gjelder samarbeid med fastlandet innen næringsutvikling (2,29 av 6,0)
- Stor enighet i at Longyearbyen lokalstyre bør øke sitt samarbeid med sysselmesteren og departementene innen næringsutvikling (4,65 av 6,0)

- Totalscore når det gjelder saksbehandling og arbeid med næringsutvikling på 2,46 av 6,0.
- Næringslivet oppfatter det som at både politisk ledelse og administrasjon har lav interesse og forståelse for næringsutvikling
- Lav score når det gjelder å involvere næringslivet i planarbeid (2,13) og generelt samarbeid (2,68).
- Lav totalscore når det gjelder Longyearbyen lokalstyre sin forståelse, samhandling og dialog med næringslivet (2,54 av 6,0).
- **Totalscore på næringsvennlighet angies til 2,45 av 6,0.**

Forslag til å gjøre lokalstyre mer næringsvennlig:

- Øke kompetansen hos ansatte og Longyearbyen lokalstyre om lokalt næringsliv
- Legge tilrette for samhandling, respekt og utvikling
- Oppdaterte planverk med større grad av involvering fra næringslivet
- Etablere politisk og strategisk målsetting for tilrettelegging for vekst og et fremtidig bærekraftig næringsliv i Longyearbyen
- Definere og informere om rutiner for bistand til gründere eller bedrifter – da gjerne gjennom en etablererordning
- Utbedre boligsituasjon og tilgang på næringsarealer
- Styrke plan- og byggesaksavdeling, herunder med kompetanse og kapasitet
- Arbeide for å minimere responstid på henvendelser fra næringslivet
- Forbedre nettsider med mer utfyllende informasjon
- Felles møtefora for næringsliv, politikk og lokalstyre for å sikre god informasjonsflyt mellom de tre parter
- Generelt styrke kompetansen hos lokalstyre sine ansatte og iverksette tiltak for å få ned turnover

2.6 Individuelle intervjuer

Etter elektroniske spørreundersøkelser i Questback ble det gjennomført 26 individuelle intervjuer.

Intervjuobjektene ble valgt ut av prosjektgruppen og forelagt PL. Dialogene var åpne og ærlige.

Intervjuene omfattet tre sentrale spørsmål og et åpent; hva oppfatter du ligger i begrepet «næringsvennlig lokalstyre», rangering av Longyearbyen lokalstyre sin næringsvennlighet, forslag til tiltak for å gjøre Longyearbyen lokalstyre enda mer næringsvennlig og frie innspill fra intervjuobjektet.

Oppfatningen av hva som ligger i begrepet «næringsvennlig lokalstyre» hadde en gjennomgående felles forståelse. Ord som vennlig, serviceinnstilt, tilretteleggende, samspill, dialog, raske svar og hjelpsomhet ble benyttet. **Lokalstyre må ha god forståelse av næringslivets behov og aktivt legge til rette for næringsvirksomhet og bidra til god infrastruktur.**

En gjennomgående tilbakemelding var at det ikke synes å være et omforent mål for hva den norske stat ønsker av næringsutvikling i Longyearbyen lokalstyre.

Når det gjaldt de største hindring i dag var svarene i stor grad sammenfallende:

- Manglende planverk
- Styrke kontinuiteten blant ansatte i Longyearbyen lokalstyre og få ned turnover
- Styrke dialogen med næringslivet
- Definere tydeligere hva som er målet med næringslivet i Longyearbyen
- Raskere responstid på henvendelser fra næringslivet
- Rolleavklaringer nødvendig. Mange har flere hatter.

- Bedre tilgang på boliger
- Rolleavgrensninger
- Manglende langsiktig plan for overgang til grønn energi

Hva må til for å bedre situasjonen og gjøre Longyearbyen lokalstyre mer næringsvennlig? Her er noen av forslagene:

- Etablere møteplasser – sikre at både ansatte, politikere og et bredt næringsliv møtes jevnlig for informasjonsutveksling
- Arbeide målrettet for økt kontinuitet hos ansatte i Longyearbyen lokalstyre – herunder gå bort fra kortsiktige ansettelseskontrakter, slutte/korte ned på ansettelser av folk med permisjon fra fastlandet og eventyrlystne som bare blir boende i kort tid
- Eliminere «villboing»
- Sørge for oppdatert informasjon på nettsider om rettigheter i Longyearbyen
- Øke kunnskapen om næringslivet i Longyearbyen, ikke begrense det til dialog med Visit.
- Involvere næringsliv i planprosesser
- Sørge for at saksbehandlingstid forbedres betraktelig
- Sørge for å ha gode interne rutiner for saksbehandling da dette vil bidra til korrekt saksbehandling for alle søknader
- Utfordre staten som eier/kontrollerer store deler av boligmassen
- Sørge for tilstrekkelig tilgang på boliger, da det er nødvendig for vekst og utvikling
- Avklare lokalstyre sitt ansvarsområde, og avgrense slik at det blir høy kvalitet på leveranser
- Styrke samarbeid mellom politikk og lokalstyre
- Større åpenhet i politiske prosesser
- Co-working space
- Generelt forbedre nettsider – både på norsk og engelsk
- Være konsekvent på lovlighet
- Forstå næringslivets rolle i å skape et spennende samfunn som skaper bolyst
- Større fokus på Longyearbyens «hjørnesteinsbedrift» - reiseliv – større engasjement fra politikere og Longyearbyen lokalstyre
- Besøke bedrifter jevnlig – forstå behovene
- Arrangere tverrfaglige møter internt i lokalstyre for å holde bedre oversikt og koordinere det som skjer innen næringsvirksomhet
- Fokus på utenlandsk arbeidskraft – bedre mottaksapparat og informasjonsutveksling
- Styrke kommunikasjon og samhandling
- Kutte ned på saker om unndras offentligheten

3 Resultat

3.1 Avgrensning

Rapporten konsentrerer seg om forbedringspotensialet, og er ikke en beskrivelse av alt som går godt i Longyearbyen lokalstyre. Det er derfor ikke en balansert rapport over Longyearbyen lokalstyre sin virksomhet, men en opplisting av **hvor Longyearbyen lokalstyre har et forbedringspotensiale for å bli enda mer næringsvennlig**. I noen av foreslåtte forbedringsprosjekter kan det bli nyttig å bruke grunnlagsmaterialet i rapportene til analyser (SWOT, kontekst, interessenter).

3.2 Oppsummering datainnsamling

Totalt er 334 personer fordelt på ansatte, politikere og næringsliv forespurt om tilbakemelding på lokalstyre sin service og tilrettelegging ovenfor lokalt næringsliv. 149 besvarte undersøkelsen. Det tilsvarer en respons totalt på 44 %. I tillegg har 26 personer bidratt i intervjuer. *Vi bemerker at distribusjon til næringslivet også har foregått via direktelenke til spørreskjema, hvilket betyr at man i*

realiteten kan ha en lavere svarprosent.

Ansatte: Svarprosent på 39 % (78 av 202)

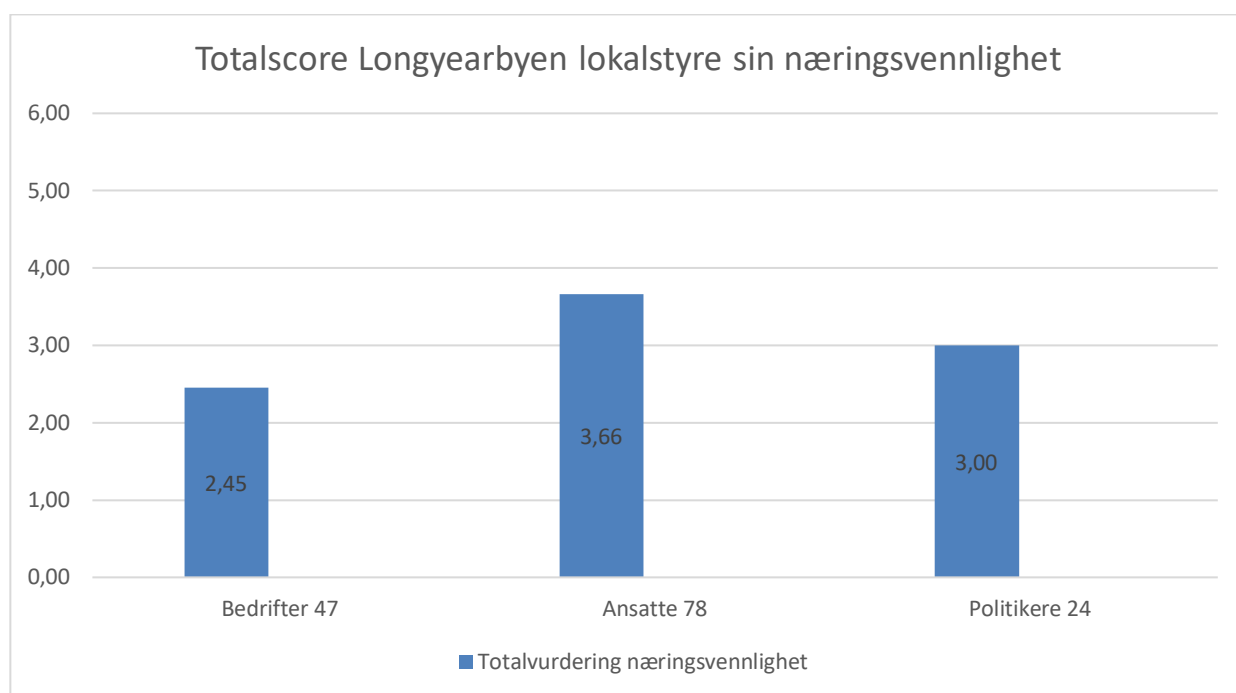
Politikere: Svarprosent på 46 % (24 av 52)

Bedrifter: Svarprosent på 44 (47 av 80)

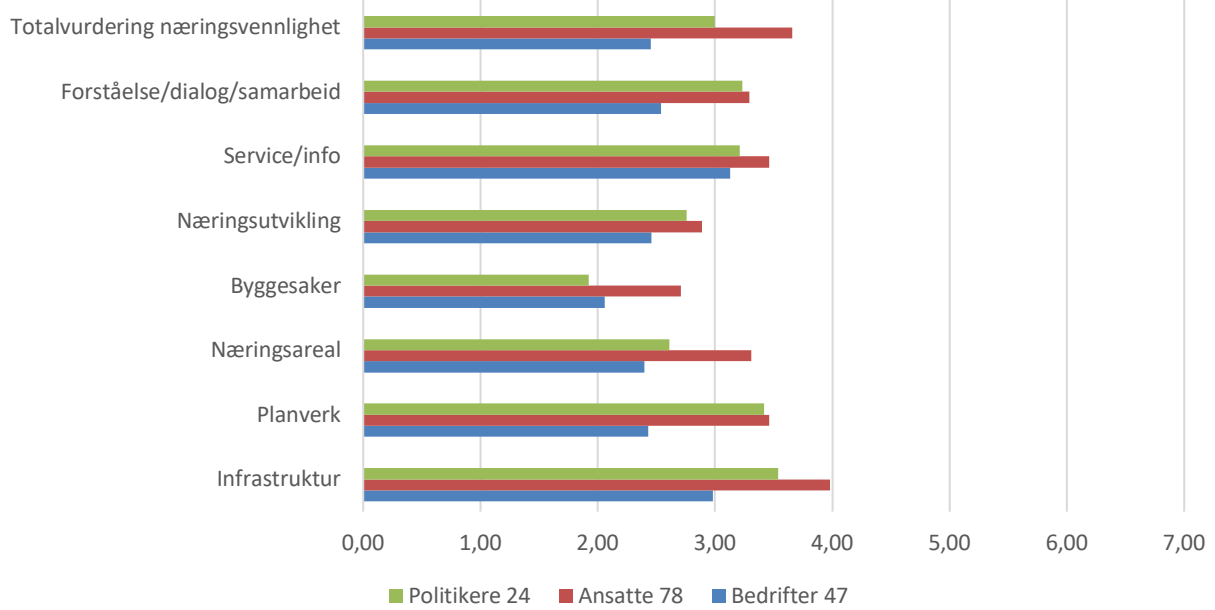
Responsen ansees tilfredsstillende. Longyearbyen lokalstyre bes dog merke seg at blant ansatte er det en relativt stor andel «vet ikke» i svarene. Dette kan være grunnlag for å undersøke nærmere administrativt.

En sammenligning viser gjennomsnittsscore av tilfredshet med næringsvennlighet for de tre forespurte grupper for hovedtemaene. Svar er gitt på en skala fra 1 til 6 (der 6 er best). Dette er måling for tilfredshet med service fra lokalstyre sin side innenfor nevnte områder.

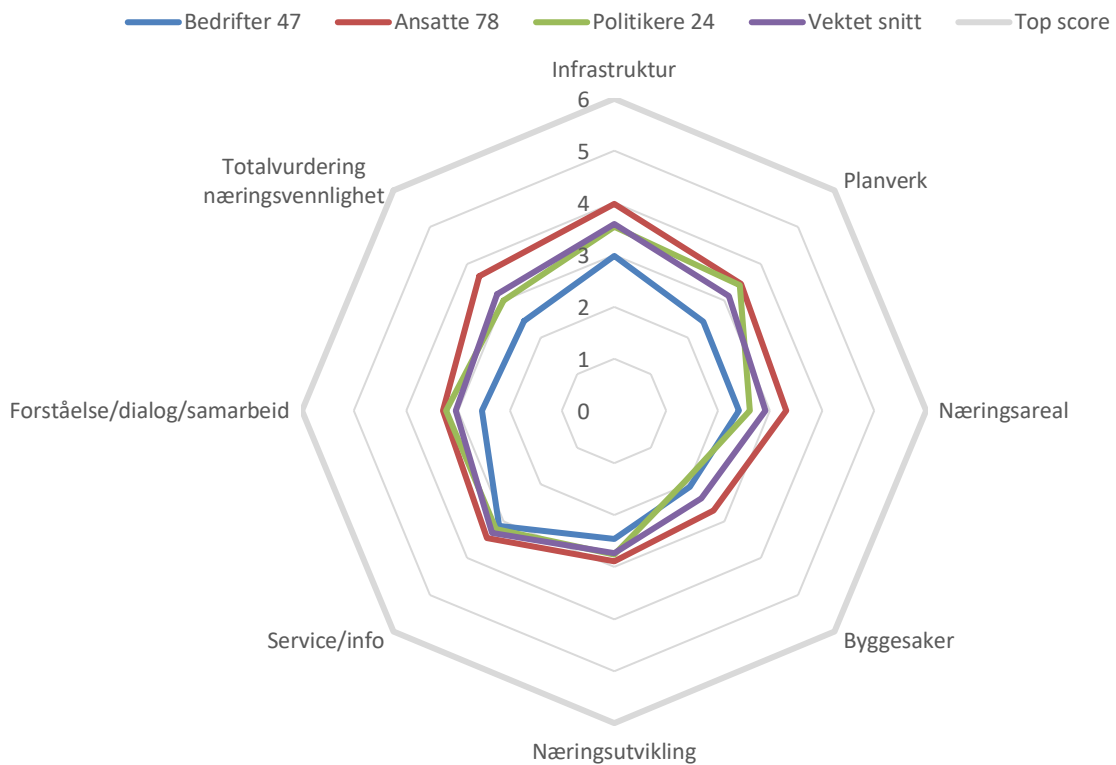
Longyearbyen lokalstyre	Bedrifter (47)	Ansatte (78)	Politikere (24)	Vektet snitt
Infrastruktur	2,98	3,98	3,54	3,59
Planverk	2,43	3,46	3,42	3,13
Næringsareal	2,40	3,31	2,61	2,91
Byggesaker	2,06	2,71	1,92	2,38
Næringsutvikling	2,46	2,89	2,76	2,73
Service/info	3,13	3,46	3,21	3,32
Forståelse/dialog/samarbeid	2,54	3,29	3,23	3,04
Totalvurdering næringsvennlighet	2,45	3,66	3,00	3,17

Longyearbyen lokalstyre Oppsummering svar fra alle 3 målgrupper

Longyearbyen lokalstyre Oppsummering fra alle 3 målgrupper

Med en snitt score minimum 4 vil lokalstyre tydelig være på den positive siden. Situasjonen i Longyearbyen lokalstyre kan karakteriseres som under middels til middels med et stort forbedringspotensial. Ofte er det små justeringer i bevissthet, forventningsavklaring, holdninger og kultur som kan gi raske positive endringer.

For å være tydelig på den positive siden bør et snittskår på minimum 4 etterstrebes. Longyearbyen lokalstyre ligger et godt stykke unna dette, og bør ha som ambisjon i sine målsettinger om en økning på 0,5-,1,0 poeng til neste måling. Paretomodellen gir god oversikt over hvilke områder som bør jobbes videre med for å oppnå størst mulig uttelling på vurdering i neste omgang.

4 Anbefalinger

Forstudien dokumenterer at det er mye som går bra. Det er relativt samstemt oppfattelse av realitetene og forbedringsområder fra forespurte grupper.

Dette prosjektet omfatter hva Longyearbyen lokalstyre kan gjøre for å bli mer næringsvennlig, ikke hva næringslivet selv må gjøre for en positiv næringsutvikling.

4.1 Revidering av Longyearbyen lokalstyre sitt planverk – spesielt strategisk næringsplan

Både ansatte, næringsliv og politikere peker i undersøkelsene og intervjuer på behov for oppdatering av planverket til Longyearbyen lokalstyre.

Mer spesifikt etterlyses en involverende prosess i utarbeidelsen av strategisk næringsplan. Det anbefales at arbeidet med innspillrunder og involvering planlegges og gjennomføres i forprosjektet. Andre av forbedringsområdene vil også kunne styrkes gjennom en slik prosess.

Næringslivet svarer lavt på Longyearbyen lokalstyre sin evne til involvering i planprosesser. Dette kan man gjøre noe med nå.

Oppdaterte planverk er grunnmuren i arbeidet med utvikling og næringsvennlighet.

Noen eksempler fra QB og intervjuer direkte sitert:

- ✓ Involvere næringslivet i planprosesser
- ✓ Oppdatere planverk- viktig at prosessen er involverende spesielt når det gjelder næringsplanen.
- ✓ Oppdatere planverk med større grad av involvering fra næringslivet
- ✓ Etablere politiske og strategiske målsettinger for tilrettelegging for vekst og et fremtidig bærekraftig næringsliv i Longyearbyen.
- ✓ Definere og informere om rutiner for bistand til gründere eller bedrifter – da gjerne gjennom etablererordning
- ✓ Manglende plan for overgang til grønn energi
- ✓ Etablere co-work

Ved gjennomføring av gode åpne og involverende prosesser vil muligens flere av innspill/utfordringer

tidligere omtalt i rapporten løses.

Tiltaket foreslås planlagt og gjennomført som endel av forprosjekt næringsvennlig lokalstyre Longyearbyen.

4.2 Styrke kommunikasjon, kunnskap og samhandling på tvers

Alle 3 forespurte grupper inkludert intervjuobjektene pekte på behovet for å styrke kommunikasjon, kunnskap og samhandling. Noen eksempler direkte sitert:

- ✓ Gi kunnskap til næringslivet om Longyearbyen lokalstyre sine forvaltningsoppgaver, lover og regler som dette arbeidet skal basere seg på.
- ✓ Gi kunnskap til Longyearbyen lokalstyre om næringslivets behov, planer og utfordringer
- ✓ Etablere møteplasser – sikre at både ansatte, politikere og et bredt næringsliv møtes jevnlig for informasjonsutveksling.
- ✓ Styrke kommunikasjon og samhandling
- ✓ Legge tilrette for samhandling, respekt og utvikling
- ✓ Felles møtefora for næringsliv, politikk og Longyearbyen lokalstyre for å sikre god informasjonsflyt mellom tre parter.
- ✓ Øke samarbeidet mellom Longyearbyen lokalstyre og Sysselmesteren
- ✓ Etablere møteplasser for lokale myndigheter og næringslivet
- ✓ Bedre samarbeid og kommunikasjon mellom politikere, lokalstyre og næringsliv.
- ✓ Avklare roller og ansvar

Tiltaket foreslås planlagt og gjennomført som endel av forprosjekt næringsvennlig lokalstyre Longyearbyen.

4.3 Boligsituasjonen/bolyst

I undersøkelsene og intervjuer peker flere på forbedringsområder mht bolig/bolyst situasjonen.

Det anbefales at forprosjektfasen i næringsvennlig lokalstyre Longyearbyen benyttes til prosjektutforming og ytterligere kartlegging av muligheter for forbedring av dette området.

Eksempler på direkte sitater:

- ✓ Eliminere «vill - boing»
- ✓ Utfordre staten som boligeier. Staten kontrollerer store deler av boligmassen
- ✓ Sørge for tilstrekkelig tilgang på boliger, da det er nødvendig for vekst og utvikling.
- ✓ Forstå næringslivets rolle i å skape et spennende samfunn som skaper bolyst.
- ✓ Utbedre boligsituasjonen og tilgangen på næringsarealer.

Tiltaket foreslås planlagt og gjennomført som endel av forprosjekt næringsvennlig lokalstyre Longyearbyen.

4.4 Interne forbedringsområder i Longyearbyen lokalstyre

Det framkommer mange gode forbedringsområder som i store trekk er å anse som interne, men som likevel bør organiseres i forprosjekt næringsvennlig lokalstyre Longyearbyen.

Her er eksempler på framkomne forslag til forbedring direkte sitert:

- ✓ Politikerne må oppdateres bedre på nærings saker.
- ✓ Tydeliggjøre rollefordeling mellom lokalstyre/administrasjon og politikere.
- ✓ Redusere saksbehandlingstid.
- ✓ Effektivisere og/eller leie inn kompetanse på kritiske områder.
- ✓ Etterse at det er tilstrekkelige fullmakter i avdelingne
- ✓ Etterstrebe bedre samarbeid internt når det gjelder næringslivssaker
- ✓ Opplæring innen lokale og nasjonale planer for Svalbard.
- ✓ Styrke opplæringen blant ansatt, spesielt når det gjelder næringslivets utfordringer og behov.
- ✓ Må avklare tydeligere roller og ansvarsområder i næringsarbeidet.
- ✓ Generelt styrke kompetansen hos lokalstyre sine ansatte samt iverksette tiltak for å få ned turnover.
- ✓ Arbeide for å minimere responstid på henvendelser fra næringslivet.
- ✓ Kutte ned saker som unndras offentlighet.
- ✓ Være konsekvent på lovlighet
- ✓ Sørgje for at saksbehandlingstid forbedres betraktelig

4.5 Tiltak som bearbeides videre administrativt

- Gjennomgang av rapport avdelingsvis med fokus på raske forbedringstiltak
- Politisk: 41,6% er uenige i at de er godt kjent med politiske vedtak og forholder seg til disse. Kan man her drøfte og komme fram til raske forbedringspunkter?
- Områdene planverk, infrastruktur og byggesak ref. tabell i pkt 3.2 framkommer med største avvik.

Denne målingen bør analyseres i avdelingene. Enkle tiltak **kan** heve næringslivets tilfredshet opp fra nevnte målinger.

Ved gjennomgang internt i organisasjonen vil det helt sikkert framkomme ytterligere forslag til tiltak som enkelt kan bearbeides administrativt. Viser også her til foreslått forbedringstiltak i pkt 4.4.

4.6 Styringsgruppens anbefaling (etter møte)

Styringsgruppen for forstudie har drøftet resultater av informasjonsinnsamlingen, og forslår her ambisjoner og prioriteringer for videre arbeid med å bli mer næringsvennlig.

Mål for forbedringsarbeid – forslag:

- Longyearbyen lokalstyre skal oppfattes som en profesjonell utviklingspartner for næringslivet
- Ambisjonen bør være et snitt på > 4 i totalskåre fra næringlivet i 2024. Dvs. opp fra 2,45 på en skala fra 1-6, der 6 er best.
- Et videre arbeid må ha eierskap på styringsnivå og ledernivå i Longyearbyen lokalstyre, og i hele organisasjonen.
- Det foretas en ny måling i 2024 for å sjekke at man er på riktig vei.

I forprosjektet vil det bli utarbeidet konkrete mål, strategier og handlingsplaner for hvert

forbedringsområde.

Prioriterte forbedringsområder: *Denne rapport kompletteres etter beslutning i styreingsgruppen. Versjon 2 vil da være gjeldene.*

5. Videreføring i forprosjekt og organisering av arbeidet

Hovedkonklusjonen er at Longyearbyen lokalstyre ligger under middel på næringsvennlighet målt av næringlivet. Her er det stort potensial for forbedring. Disse forbedringspotensialet krever bevisst prioritering for å bli realisert. Rapporten viser at det foreligger mange konkrete og konstruktive innspill på hvordan næringsvennligheten kan forbedres.

Fra forstudie til forprosjekt

Etter forstudie og før videreføring i forprosjekt, bør administrativ ledelse i kommunen ta stilling til anbefalinger fra forstudie. Før forprosjektet starter er følgende viktig:

- Definere ambisjonsnivå og konkrete mål for forbedringsarbeidet
- Prioritere hvilke tiltak som kan iverksettes snarlig og direkte i driften
- Velge ut de forbedringsområder som skal omfattes av forprosjektet
- Avklare hvem som skal være intern prosjektleder i forprosjektet, og avsette nødvendige ressurser
- Ekstern prosjektleder fra forstudie skal sikre at forprosjektet etableres
- Rådmannens anbefaling for videre arbeid forankres politisk og angir rammer for forprosjektet
- Kommunestyret skal vedta mandatet for forprosjektet
- Mindre endringer kan iverksettes av rådmannen uten videre utredning i forprosjektet og hovedprosjektet

Denne rapporten fra forstudie «Næringsvennlig lokalstyre Longyearbyen» må drøftes og bearbeides videre av administrasjonssjef og hans ledergruppe før en iverksetter tiltak ref. utklipp fra Innovasjon Norges websider:

En kritisk suksessfaktor i dette arbeid er at administrasjonssjef tar ansvar og sikrer at anbefalingene i denne rapport bearbeides og forankres i administrasjonen.

- *Tiltak som kan iverksettes. Dette er oppgaver som ikke krever ytterligere prosjektorganisering, men mer «kontinuerlig forbedring» i linjen/driftsorganisasjonen. Her er det viktig at ansvaret blir lagt til linjeansvarlig og at det følges opp i linjen.*
- *Prosjekt. Dette er mer kompliserte/omfattende oppgaver som krever samordning, koordinering og kompetanse for å gjennomføre. Det foreslås flere prosjekt, men prosjektene bør samordnes og koordineres.*

Bearbeiding av anbefalingene fram til januar 2023

Arbeidet med disse må bearbeides i administrasjonen til lokalstyre og forankres i denne. Administrasjonssjefens rolle vil i denne sammenheng være sentral. Administrasjonssjefen trenger imidlertid en ressurs som kan samordne og koordinere det videre opplegg. Det er naturlig at denne ressurs finnes i administrasjonen.

I løpet av nov 2022– jan 2023:

- ✓ Har administrasjonssjef besluttet hvilke tiltak og hvilke prosjekt som skal iverksettes.
- ✓ Det er utformet oppdrags-/prosjektbeskrivelser
- ✓ Prosjektene er organisert med ansvarlig for gjennomføring

Gjennomføring fra mai og fremover

- ✓ Iverksetting skjer fra januar 2023.
- ✓ Aktuell linjeleder vil gjøres ansvarlig for gjennomføring av vedtatte tiltak.
- ✓ Det vil være utpekt prosjektleder for aktuelle prosjekt.

Administrasjonssjefen vil være oppdragsgiver for så vel tiltak som prosjekt og vil gi oppdrag i samsvar med malen «prosjektmandat» utarbeidet av Innovasjon Norge (PLP-mal).

Arbeidet støttes av ekstern prosessleder på de områder det er behov for å sikre flyt og framdrift samt være bidragsyter i prosesser som workshops, dialog og innspillmøter. Prosessleder kan her være Forstudiets prosjektleder.